

La implantació i la difusió de la terminologia en català: diagnòstic col·laboratiu i estratègies de dinamització

ESTER BONET

esterbonet@gmail.com

Ester Bonet

és llicenciada en Educació Física i en Filologia Catalana i màster en Lingüística Aplicada. Es va especialitzar en terminologia esportiva arran de la seva experiència en l'àmbit esportiu. Va coordinar

l'elaboració de 29 diccionaris d'esports olímpics per als Jocs de Barcelona 1992 i va dirigir el Servei Lingüístic de les Federacions Esportives de Catalunya (1991-2016). Ha format part de la Junta Directiva de la Societat Catalana de Terminologia (SCATERM) i n'és presidenta des del 2020.

NÚRIA CASTELLS QUINTANA

ncastells@ub.edu

Núria Castells Quintana

és llicenciada en Filologia Catalana per la Universitat de Barcelona (UB). La seva trajectòria professional està vinculada als Serveis Lingüístics de la UB des del 1997, especialment en l'àmbit de

l'assessorament lingüístic i la terminologia i en la faceta de dinamització i promoció de la llengua. Des del 2005, és la tècnica responsable de l'oficina dels Serveis Lingüístics a les facultats de Física i de Química.

ÀNGELS EGEA PUIGVENTÓS

aegea@ub.edu

Àngels Egea Puigventós

és llicenciada en Filologia Catalana i màster en Lingüística Aplicada per la Universitat de Barcelona (UB). Ha treballat en el projecte del Diccionari del Català Contemporani de l'Institut d'Estudis

Catalans i en la primera edició del DIEC com a responsable de l'aplicació de criteris lexicogràfics i en la introducció de terminologia. Des del 1995 treballa als Serveis Lingüístics de la UB dins l'àrea d'assessorament lingüístic i terminologia. Ha estat membre de la Junta Directiva de la Societat Catalana de Terminologia (SCATERM) entre els anys 2009-2015. Actualment, forma part del Consell de Redacció de la revista TERMINÀLIA.

ROBERT ESCOLANO LÓPEZ

robert.escolano@ua.es

Robert Escolano López

és llicenciat en Filosofia i Lletres (orientació en Filologia Valenciana) per la Universitat d'Alacant (UA) i subdirector de Llengües del Servei de Llengües de la UA (on treballa des de l'any 1995). És coautor del

Diccionari juridicoadministratiu (UA, 2000) i redactor del *Diccionari Tabarca: valencià-castellà / castellà-valencià* (Tabarca, 2011). Ha estat cap del Servei d'Assessorament Lingüístic i Traducció en la Generalitat Valenciana (2003-2008) i secretari general de XarxaMOOC: Introducció al llenguatge d'especialitat en les universitats de llengua catalana (Xarxa Vives d'Universitats [XVU], 2013). És coordinador del Grup de Treball de Terminologia i Nomenclatura de la XVU.

FRANCESC GALERA

ORCID: 0000-0002-6573-2056
francesc.galera@uab.cat

Francesc Galera

és doctor en Traducció i Estudis Interculturals per la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), professor associat del Departament de Traducció i d'Interpretació i d'Estudis de l'Àsia

Oriental de la UAB i responsable d'assessorament lingüístic del Servei de Llengües de la mateixa universitat. És membre del Grup d'Estudi de la Traducció Catalana Contemporània i tresorer de la Societat Catalana de Terminologia (SCATERM).

M. AMOR MONTANÉ MARCH

ORCID: 0000-0001-8910-2297
amor.montane@ub.edu

M. Amor Montané March

és doctora en Ciències del Llenguatge i Lingüística Aplicada per la Universitat Pompeu Fabra (2012) i professora lectora Serra Húnter del Departament d'Educació Lingüística, Científica

i Matemàtica de la Universitat de Barcelona. Com a investigadora, participa en diversos projectes de recerca: sobre el desenvolupament d'un assistent per redactar textos especialitzats i en llenguatge planer en català, sobre la millora del discurs oral en llengua catalana i sobre terminologia escolar bàsica, entre altres.

Resum

Aquest article recull les reflexions i propostes sorgides de la XXI Jornada de la Societat Catalana de Terminologia (SCATERM), concebuda com un laboratori d'idees col·laboratiu per diagnosticar les dificultats en la implantació i difusió de la terminologia catalana i per identificar estratègies de millora. Mitjançant metodologies participatives com les matrius DAFO i MoSCoW, es van analitzar fortaleses, debilitats, oportunitats i amenaces, així com accions prioritàries i complementàries per enfortir l'ús terminològic. Es proposen mesures innovadores, des de la implicació d'experts i l'ús de figures mediàtiques fins a l'adopció de tecnologies emergents i l'establiment de col·laboracions internacionals. Aquest treball posa les bases per a un nou model de difusió i implantació terminològica en català que promogui la transversalitat territorial i l'adaptació a un context sociolingüístic canviant.

PARAULES CLAU: terminologia catalana; difusió terminològica; implantació terminològica; metodologies col·laboratives; política lingüística

Abstract

The establishment and dissemination of Catalan terminology: a shared diagnosis and revitalisation strategy

This article contains the reflections and proposals arising from the XXI SCATERM Conference, set up as a collaborative ideas lab to diagnose challenges in the establishment and dissemination of Catalan terminology and identify strategies for improvement. Using participatory methodologies such as SWOT and MoSCoW matrices, the conference analysed strengths, weaknesses, opportunities, and threats, as well as priority and complementary actions to strengthen terminological usage. Innovative measures were put forward, ranging from involving experts and leveraging public figures to adopting emerging technologies and fostering international collaboration. This work laid the groundwork for a new model of terminology dissemination and implementation in Catalan, promoting territorial inclusion and adaptation to the dynamic sociolinguistic context.

KEYWORDS: catalan terminology; terminological dissemination; terminology establishment; collaborative methodologies, language policy

La implantació i la difusió de la terminologia en català

Ester Bonet, Núria Castells Quintana, Àngels Egea Piuigventós, Robert Escolano López, Francesc Galera, M. Amor Montané March

1 Introducció

La Societat Catalana de Terminologia (SCATERM) té com a objectius primordials fomentar la difusió terminològica, reconèixer i professionalitzar el camp de la terminologia, facilitar l'intercanvi d'informació entre usuaris i experts i establir aliances amb entitats afins. D'acord amb aquests principis, cada any la SCATERM organitza una jornada acadèmica, normalment articulada sobre un eix temàtic clar, per facilitar el debat terminològic en català i crear una xarxa d'intercanvi de coneixements i experiències.

La XXI Jornada de la SCATERM, organitzada amb el suport del Servei Lingüístic de la Universitat de Barcelona el 23 de maig de 2024, va dur per títol «La implantació i la difusió de la terminologia en llengua catalana. Laboratori d'idees». A diferència de les edicions anteriors, aquesta edició es va concebre específicament com un espai de treball col·laboratiu, i per fer-ho possible es va dissenyar un format participatiu, allunyat del format clàssic de ponències i taules rodones, per donar veu a tothom.

Es van dur a terme diverses dinàmiques de treball que van implicar tots els assistents, els quals es van distribuir en grups de treball aleatoris dinamitzats per les persones encarregades de dissenyar la jornada, amb la voluntat de fer emergir tot un seguit d'idees relacionades amb la situació actual de la terminologia catalana, tant en el vessant més positiu com en els aspectes més incerts.

Les persones que signen aquest text s'han encarregat de recopilar, recompondre i ordenar les múltiples reflexions sorgides del treball específic que es va dur a terme en el si de la XXI Jornada de la SCATERM amb la idea de donar cos a tot aquell valuós magma per fer-ne un article que comuniqui tant la diagnosi de l'estat de la terminologia catalana com les propostes de futur que es van fer durant la jornada.

2 Metodologia del treball col·laboratiu

Amb aquest plantejament innovador, en què el focus estava posat en els assistents i en el seu bagatge personal i professional en el món de la llengua i la terminologia, la jornada tenia dos objectius principals: d'una banda, calia diagnosticar les dificultats que limiten la implantació i la difusió de la terminologia catalana i, de l'altra, s'havien d'identificar estratègies i propostes per ajudar a superar aquestes dificultats, així com aportar mecanismes per avaluar-ne els progressos.

Per fer-ho possible, la jornada es va estructurar en tres blocs diferenciats. Les dues primeres sessions es van centrar en dinàmiques de treball col·laboratiu, i la tercera va servir per avaluar els resultats de les activitats prèvies i per esbossar unes primeres conclusions.

A la primera sessió participativa es volia escatir la situació actual del panorama terminològic català, i com a mètode d'anàlisi es va fer servir la matriu DAFO (debilitats, amenaces, fortaleses i oportunitats). Els resultats obtinguts amb aquest mètode van evidenciar factors interns i externs que influeixen en la implantació terminològica.

La segona sessió col·laborativa es va basar en una altra matriu d'anàlisi, en aquest cas el sistema de prioritització MoSCoW, que permet establir una jerarquia d'accions que poden ser o bé necessàries o bé desaconsellades, articulades al voltant dels verbs *ha de*, *hauria de*, *podria*, *no ha de* (*Must have*, *Should have*, *Could have*, *Won't have*). En aquest cas, el mètode MoSCoW va permetre establir requisits prioritaris per garantir l'èxit de les iniciatives terminològiques, així com identificar accions que podrien posar en risc aquest procés.

L'ús d'aquestes metodologies va facilitar la participació activa de tots els assistents —provinents d'institucions i entitats diverses i amb perfils professionals variats— a través de dinàmiques interactives en què s'estimulava l'aportació d'idees, sense condicionants ni constreyniments, la qual cosa va donar lloc a un volum prou destacat de contribucions en cada dinàmica. Totes aquestes propostes es van posar en comú en la tercera sessió de la jornada, quan tots els assistents es van reunir per fer una primera avaluació de la feina feta i per debatre alguns dels aspectes sorgits en aquest laboratori d'idees, i que va servir com a colofó d'una jornada que, gràcies a un format obert i innovador, va permetre obtenir una radiografia detallada de l'estat actual de la terminologia catalana i plantejar propostes concretes per al seu desenvolupament.

Sembla del tot convenient, doncs, que el fruit d'aquesta primera fase de treball, nascut de l'experiència dels participants a la jornada, pugui perviure més enllà de l'acte concret en què es va generar, tant per la densitat i la qualitat de les aportacions fetes com per la necessitat de comunicar a un públic més gran tot el coneixement participatiu generat.

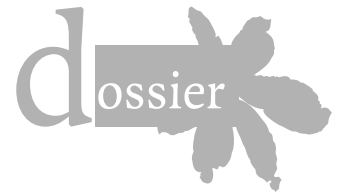
3 Estat de la terminologia en català: diagnosi i proposta d'actuacions

Tot seguit s'analitzen els resultats obtinguts durant la jornada participativa i s'examinen les propostes sorgides del debat col·laboratiu. Amb la voluntat d'oferir un text articulat, s'ha optat per reformular les aportacions col·lectives per combinar, d'una banda, els diversos conceptes —positius i negatius— detectats al DAFO amb les accions que, amb la matriu MoSCoW, s'han identificat com a necessàries per encarar-los.

D'entrada, com a punt de partida per al diagnòstic de l'estat actual de la terminologia convé recordar alguns aspectes relacionats amb la situació sociolingüística i amb l'actitud dels mateixos parlants vers la

La implantació i la difusió de la terminologia en català

Ester Bonet, Núria Castells Quintana, Àngels Egea Piuigventós, Robert Escolano López, Francesc Galera, M. Amor Montané March

Font: SCATERM

(DAFO) Què va bé i què no va bé

XXI Jornada de la SCATERM 1a part

2 Jun 2024

135 cards

Font: SCATERM

(MoSCoW) Què ens cal fer?

XXI Jornada de la SCATERM 2a part

2 Jun 2024

79 cards

llengua per tal de veure en quin marc sociocultural ens trobem.

Al llarg de la Jornada s'identifiquen determinats elements presents en l'àmbit de la terminologia catalana que faciliten la difusió i la implantació dels termes en la societat. D'una banda, cal destacar una llarga tradició terminològica en català, que es remunta als segles XII i XIII, consolidada gràcies a l'activisme constant d'institucions lingüístiques que l'han reforçada, com ara l'Institut d'Estudis Catalans, el TERMCAT, la SCATERM i el Consorci per a la Normalització Lingüística, organismes en què molts professionals dediquen esforços de manera coordinada per fixar i divulgar la terminologia en català, que donen com a resultat propostes terminològiques sorgides d'un gran consens entre els especialistes. De l'altra, trobem institucions que es dediquen a la recerca i la divulgació científica en l'àmbit universitari, com la Xarxa Vives d'Universitats o l'Institut Ramon Muntaner, que fan més proper el discurs d'especialitat i la terminologia en català entre la població i generen l'interès en els estudiants universitaris (alguns dels quals seran futurs docents) de fer servir correctament la terminologia.

A més, trobem una actualització freqüent de recursos en llengua catalana de la mà d'associacions com Softcatalà o d'eines com la Viquipèdia, sense oblidar la important producció de publicacions divulgatives en català, sobretot de ciències humanes i socials, amb obres dirigides al gran públic de la mà d'editorials com ara Tigre de Paper, Afers, Bellaterra Edicions, la revista *Mètode*, etc. Finalment, cal destacar l'existència de mitjans de comunicació en català compromesos amb la llengua, amb el capital que representa l'acció de nous actors de l'entorn audiovisual i els actors ja consolidats de l'entorn institucional.

Tot això s'ha pogut portar a terme gràcies al suport institucional, com ara amb la creació de lleis de política lingüística, amb un capital important d'esforços, recursos i mitjans que ha afavorit la creació d'un corpus terminològic extens i sòlid, i que ens permeten assegurar que el català és una llengua amb recursos lingüístics suficients.

L'estatus polític del català en tant que llengua oficial als territoris de parla catalana i el fet que la normalització terminològica estigui institucionalitzada són aspectes que van a favor de la difusió i la implantació de la terminologia catalana, molt especialment en l'àmbit de l'Administració i tot el que en depèn, on hi ha una voluntat de prestigiar la llengua. Així mateix, en l'àmbit universitari hi ha cada cop més pressió per la creació de càrrecs de responsabilitat en política lingüística, els quals poden tenir una incidència molt positiva en la promoció de la terminologia catalana en l'àmbit universitari, que pot influir també en el professional.

Amb tot, sembla clar que aquests factors que han tingut i tenen un paper clau en la consolidació del panorama lingüístic i terminològic en català són l'anvers amable d'una realitat que, com en molts casos, presenta un revers una mica més incert. En aquest sentit, es remarquen alguns punts que assenyalen una certa debilitat de la llengua catalana, com ara la disminució de l'ús social —per exemple, entre els joves— o l'ús baix en àmbits com ara la docència i la recerca. Així mateix, es detecta una falta de consciència lingüística, acompanyada de baixa autoestima en una part dels parlants i d'una percepció social del català negativa, que col·lideix amb la força que prenen, per contra, altres llengües com el castellà, i sobretot la preeminència de l'anglès en contextos especialitzats.

Tots aquests factors tenen un clar reflex en l'àmbit de la terminologia. Per motius diversos, hi ha diferents elements que en dificulten o en poden limitar l'ús, la difusió i la implantació. Molt sovint trobem, per exemple, que la formació primària de la terminologia es fa principalment en anglès, i que aquestes formes angleses tenen una difusió molt més gran i molt més ràpida, de manera que les alternatives en català sovint arriben tard o no es consideren tan atractives, i sovint també hi interfereixen les formes

adoptades en castellà, que també reben més difusió. Això implica que, com que els termes no es creen espontàniament en català, hi ha la sensació que els equivalents catalans són una espècie de creacions «de laboratori», en què de vegades per afavorir la transparència es proposen termes massa llargs o que resulten poc precisos, que finalment no s'usen.

Per contrarestar la situació lingüística descrita i les reticències que hi ha per a l'ús del català en general i per a l'ús de la terminologia catalana en concret, es fan algunes propostes per millorar el procés de normalització terminològica. En primer lloc, es considera que no s'ha de cedir sistemàticament a la influència de les llengües majoritàries, és a dir, el castellà i l'anglès, però també cal tenir en compte que unes decisions lingüístiques excessivament puristes poden anar en detriment de l'ús de la terminologia catalana. En segon lloc, es creu necessari no imposar, sinó proposar. Així mateix, cal un control de l'ús dels manlleus, perquè no proliferin de manera descontrolada; cal apostar per la sistematicitat en l'ús de la terminologia, especialment en la documentació oficial. Per fer possible tot això, les diferents instàncies polítiques han de continuar invertint per fomentar la difusió, l'ús i la implantació de la terminologia en català.

Pel que fa més concretament a la creació i a l'adaptació de termes, es proposa l'establiment de mecanismes de resposta ràpida, especialment pensant en els professionals o docents que volen evitar l'ús de manlleus. Per donar solució al repte de la difusió de la terminologia és fonamental incentivar la divulgació científica en català i reforçar espais comunicatius amplis en l'àmbit dels Països Catalans, amb la finalitat de donar a conèixer els recursos terminològics a periodistes i comunicadors perquè puguin disseminar els termes entre la població. Cal destacar, en aquest punt, l'eclosió de l'audiovisual català, amb divulgadors que poden facilitar aquesta tasca de difusió i implantació terminològica a través dels seus vídeos o pòdcasts. Des d'un punt de vista lingüístic, la transparència semàntica de molts equivalents neològics en català, en contrast amb l'ús de manlleus, és un aspecte que pot anar a favor de la implantació, perquè fa el concepte més entenedor.

A aquesta primacia que tenen els termes en anglès o en castellà s'hi uneixen, d'una banda, el prestigi, sobretot de l'anglès, en les àrees especialitzades, però també del castellà en determinats àmbits, com ara el jurídic i administratiu. D'altra banda, sovint es considera que els termes en anglès són més precisos, i per això s'utilitzen en la comunicació especialitzada en detriment d'altres. Tot plegat provoca un seguit de reticències (una mena de barrera psicològica individual o col·lectiva) a l'hora d'acceptar la terminologia catalana, sigui per comoditat (l'ús dels termes anglesos resulta més fàcil), per costum o inèrcies dels mateixos

parlants, per desconeixement (manca de materials o d'una difusió sòlida), per prejudicis lingüístics o per culpa d'una implicació no prou forta dels especialistes en la difusió terminològica.

Una de les principals amenaces per a la difusió i la implantació de la terminologia catalana que es consignen és la presència i l'ús d'altres llengües, concretament, el castellà i l'anglès, a causa del context de bilingüisme i globalització de la societat catalana. En termes generals, el fet que aquestes altres llengües tinguin més prestigi fa que se n'estengui l'ús per sobre del català. Alguns exemples que s'exposen són la docència universitària (o l'educació superior en general), en què cada cop hi ha més presència del castellà (i fins i tot de l'anglès); aquí, per tant, s'evidencia que les propostes de millora s'han d'encarar cap a tots els nivells educatius i comunicatius.

D'entrada, en l'àmbit universitari seria convenient impartir una assignatura de terminologia catalana específica per a cada àmbit a tots els estudiants, de manera que puguin conèixer els recursos disponibles, i també es considera important fer difusió dels recursos terminològics entre el professorat i els estudiants de secundària. A més, en els contextos acadèmics universitaris, s'ha de promoure que totes les matèries disposin de manuals propis en català i que hi hagi bibliografia recomanada en la nostra llengua.

El fet que l'anglès es consideri una llengua franca en els àmbits especialitzats té efectes en la recerca, la qual

s'impulsa sobretot en anglès, especialment a l'hora de publicar-la. En aquest aspecte, a la normalització de la llengua catalana hi contribuiria, per exemple, el fet de programar jornades internacionals en què el català sigui una de les llengües de treball, i per a la implantació de la terminologia catalana seria del tot necessari que es fes una valoració alta de la recerca en català i que s'exigís la publicació en català dels projectes que han rebut finançament públic de l'Administració. L'increment de la presència del català en tots aquests espais faria que n'augmentés el prestigi com a llengua especialitzada i per a especialistes i fomentaria la necessitat d'emprar-hi els termes adequats. A més, seria important incidir en punts clau del sistema, com ara els centres de recerca, impulsant-hi una política lingüística clara o reforçant-ne l'existent.

En aquest sentit, es posa en relleu la manca d'inversió en divulgació científica, perquè es considera, erròniament, que «la ciència no és cultura», i es destaca la manca de referents experts en llengua catalana en els àmbits especialitzats, que puguin contribuir a difondre la terminologia en català, perquè a vegades són els mateixos especialistes els primers reticents a utilitzar els termes catalans.

Sembla evident, doncs, que hi ha d'haver una autèntica col·laboració interdisciplinària entre terminòlegs, especialistes de cada àmbit, formadors i educadors, sobretot en el cas dels especialistes, ja que seria convenient que tinguessin una implicació integral en tot el procés de fixació, difusió i implantació terminològica. Per dur a terme aquesta difusió, però, cal aprofitar al màxim les estructures, les xarxes i els recursos terminològics existents, i adaptar-los a les necessitats de la comunitat de parlants, analitzant el tipus de recurs i els mitjans més adequats depenent del perfil dels destinataris, els quals han de poder accedir a bases de dades terminològiques de qualitat de manera fàcil i gratuïta. Quant a la difusió de la terminologia catalana, convé desenvolupar estratègies que contribueixin a eliminar l'estigma en l'ús del català, com pot ser l'ús de figures mediàtiques com a experts en un àmbit per tal que esdevinguin prescriptors lingüístics. Cal potenciar, igualment, l'elaboració de recursos adequats que promoguin la difusió dels termes, explotant al màxim les possibilitats que ofereixen la tecnologia i les xarxes socials.

A sobre de totes aquestes idees hi plana la creença dels parlants que el català no és necessari en molts contextos, i la situació sociolingüística actual reforça aquesta sensació de feblesa per part dels catalanoparlants. És l'anomenat *utilitarisme* de les llengües: a vegades sembla que qualsevol iniciativa feta en català no arriba a tanta gent com si es fa en castellà o en anglès, de manera que es va fomentant la impressió que hi ha llengües, com l'anglès, que tenen connotacions més favorables i generen més màrqueting, també en àmbits com la comunicació i la divulgació del coneixement. En definitiva,

l'anglès sembla la llengua de moda i fomenta l'esnobisme lingüístic, fins i tot més enllà dels àmbits especialitzats, cosa que va en detriment de l'ús del català.

Aquest context provoca que les persones i les empreses es preguntin per a què serveix comunicar-se en català, si ja hi ha el castellà o l'anglès, que, a més, tenen més abast. Això explica, per exemple, els pocs esforços que s'observen en l'àmbit empresarial o tecnològic per disposar d'interfícies en català, mentre que, quasi sempre, en trobarem en anglès i castellà. Així, doncs, és clau que les empreses se sensibilitzin i coneguin quin és el valor afegit que proporciona el català en el seu àmbit, i sembla adient proposar que les grans empreses privades o les associacions empresarials facin un pas més i que promoguin la creació de serveis lingüístics interns.

Les pressions polítiques contra el català i els canvis demogràfics en la societat també afecten l'ús de la llengua. El teixit professional actual és molt internacional i, doncs, moltes persones no saben català; això s'evidencia, per exemple, en la sanitat i, fins i tot, en la universitat. Potser convindria contrarestar-ho políticament, fent complir els requisits lingüístics mínims per accedir a les places públiques, siguin sanitàries, docents, administratives o de qualsevol altre tipus. En general, convindria garantir un mínim de formació en català en qualsevol àmbit professional, a tots els nivells.

Si bé les dimensions de la comunitat de parla catalana, que es pot considerar de mida mitjana, són un factor en general favorable, que implica que en l'àmbit laboral es tendeixi a seleccionar personal amb capacitat per comunicar-se en català, cal establir el compromís d'aprenentatge de la llengua per treballar en llocs amb finançament públic i demanar un nivell mínim de coneixements als professionals de la medicina, als juristes, etc. i en qualsevol lloc d'atenció al públic, com també en els centres de recerca de les universitats i entre els membres de la comunitat universitària (sobretot personal docent i investigador, i personal tècnic i de gestió). En referència als requisits, convé evitar la proliferació de títols lingüístics que no condueixin a un ús real de la llengua; és a dir, cal assegurar que els nivells de català són reals i no teòrics.

Des d'un punt de vista tecnològic, les noves tecnologies de la informació i la comunicació, especialment les xarxes socials, han afavorit nous canals de comunicació de massa amb formats atractius per arribar a un públic potencialment ampli. A més, aquestes tecnologies fan possible que el públic interessat pugui estar al corrent de les novetats terminològiques de manera regular. La intel·ligència artificial (IA) també és un factor potencialment important si el català hi aposta de manera decidida, perquè si es vol que la difusió terminològica arrelhi en la població cal que el català sigui present en les eines d'IA i de traducció automàtica,

Font: SCATERM

com ja es fa mitjançant iniciatives com ara Parla'm o AINA, i que disposin del màxim corpus terminològic possible.

Perquè la implantació terminològica sigui efectiva, és recomanable dissenyar plans de comunicació específics, amb una bona estratègia per aconseguir l'objectiu (que comporti una temporalització, unes pautes concretes i uns entorns adequats de comunicació), utilitzant plataformes en línia, mantenint la informació actualitzada i proposant termes adequats per als diferents contextos reals, sempre tenint en compte els condicionants d'una llengua viva. Seria bo, també, modernitzar algunes campanyes de promoció lingüística, atès que algunes de les estratègies emprades fins ara ja han quedat obsoletes, i posteriorment convindria fer un seguiment i una avaluació de l'èxit de les propostes terminològiques.

Des d'un punt de vista sociolingüístic, cal destacar la consciència lingüística d'una part important de la societat catalana, que té la voluntat de fer un ús correcte de la terminologia. En aquest sentit, és molt important la tasca d'experts mediàtics amb consciència lingüística, però també l'existència d'associacions que difonen la terminologia catalana (com l'Associació Catalana de Comunicació Científica), el foment de les trobades interdisciplinàries entre lingüistes, experts i grups d'interès, o la coordinació entre diverses institucions per presentar recursos terminològics. També es destaca l'actitud positiva cap al multilingüisme i l'ecolingüisme com a factors ideològics favorables. Un cop més, queda clar que, sense un activisme individual del parlant per conèixer i usar amb precisió els termes en català i sense la implicació dels nous parlants —un bon coneixement de la terminologia po-

tència l'aprenentatge de la llengua i genera sentiment de pertinença—, la consolidació de la terminologia catalana no seria possible.

En termes més generals, s'emfasitza la necessitat d'evitar la divisió lingüística en el territori dels Països Catalans, i que en el procés de creació terminològica tampoc no es perdi de vista la transversalitat territorial. A més, no s'han d'ignorar els canvis socials deguts a la immigració, que evidentment afecten els usos lingüístics de la població. Per això, és important que es tingui molt present que el català és la llengua vehicular en l'àmbit educatiu i que no s'ha de permetre l'ús del castellà en els centres públics d'ensenyament, sobretot per part del professorat. Per reforçar aquests aspectes cal mantenir i augmentar l'autoestima i la consciència lingüística dels parlants, un fet que passa indefectiblement per millorar, en l'àmbit educatiu, el nivell de coneixements de català de la població. Aquest fet, tan a la base de la realitat, permetria canviar la cultura sobre els usos lingüístics i incrementar la presència del català en àmbits en què no està plenament normalitzat.

A més a més, es recomana buscar similituds amb altres països que presenten una situació similar a la nostra pel que fa a la pressió de l'anglès o d'una altra gran llengua i emmirallar-se en estratègies que ja s'hi estiguin aplicant i que aportin resultats engrescadors. En aquest sentit, cal establir col·laboracions internacionals que contribueixin a compartir iniciatives i a trobar respostes creatives.

En definitiva, les aportacions col·lectives recollides durant la XXI Jornada de la SCATERM dibuixen un mapa del moment actual i proposen estratègies entrelaçades per traçar camins de futur per a la terminologia en llengua catalana. En el si d'aquest treball

s'ha fet palès que és convenient dur a terme iniciatives i accions en tots els àmbits possibles que ampliin o reforcin els esforços i les sinergies existents i que puguin contribuir a la difusió i la implantació de terminologia, com ara l'impuls d'estratègies per fer més present la llengua en la quotidianitat, la creació de continguts, aplicacions, materials, manuals i obres de referència en català, el foment de premis i ajuts com a mesura de sensibilització, la divulgació de contingut d'àmbit científic per a infants i joves, la millora de l'oferta de cursos i formacions de terminologia, la cerca de nous agents de difusió i implantació de terminologia i la promoció de referents en comunicació especialitzada en català.

4 Conclusions i propostes de futur

La XXI Jornada SCATERM no es va limitar a diagnosticar els reptes, sinó que també va funcionar com un fòrum per a la generació d'idees pràctiques que contribueixin a fer del català una llengua completa i funcional en tots els àmbits d'especialitat. En aquest sentit, els participants van coincidir en la necessitat d'impulsar una major col·laboració entre institucions, professionals i empreses, així com d'explorar noves estratègies per augmentar la presència del català en plataformes digitals i àmbits internacionals. Així mateix, es va posar de manifest la importància de sensibilitzar la societat sobre el valor de la terminologia com a eina imprescindible per al desenvolupament d'una llengua.

Per garantir la difusió i la implantació terminològica de manera efectiva, és indispensable tenir clars quins requisits són fonamentals, i entendre que cal que aquests requisits es compleixin si no es vol que el resultat esperat quedi compromès. En aquest sentit, la discussió es focalitza en diversos aspectes clau: la implicació d'especialistes en la creació, difusió i implementació de terminologia; la necessitat de promoure l'educació i la sensibilització de la població general, i l'ús de plataformes en línia com a eines estratègiques per facilitar la difusió terminològica.

Pel que fa als requisits que s'haurien de complir en la mesura del que és possible, es destaca la necessitat

d'introduir millores tecnològiques, utilitzar figures mediàtiques com a experts lingüístics per augmentar la visibilitat i establir mecanismes per monitorar i avaluar les accions terminològiques. També es posa èmfasi en la formació en català a tots els nivells i sectors com una peça fonamental per al foment de la terminologia.

Si es disposés de més recursos, es podrien abordar requisits addicionals que també tindrien un impacte positiu en el procés de difusió i implantació. Entre aquestes iniciatives potencials s'inclouen la promoció d'especialistes en llengua catalana, l'establiment de polítiques lingüístiques clares en centres de recerca i la col·laboració amb altres països que afronten situacions similars de pressió lingüística. També es remarca la necessitat de desenvolupar cursos específics i materials adaptats per a especialistes en terminologia.

Finalment, convé repassar les accions i els elements que limiten o dificulten el procés de difusió i implantació terminològica. Aquí, es posa èmfasi en el paper destacat de l'educació i en la necessitat de reconèixer els canvis socials provocats per la immigració. També resulta essencial assegurar el compliment de les lleis lingüístiques en el sistema educatiu i garantir que els títols lingüístics condueixin a un ús pràctic i real de la llengua.

Com s'ha vist, la XXI jornada de la SCATERM, duta a terme el 2024, ha suposat que aflorin un volum ingent d'idees i propostes, la majoria de les quals han quedat recollides en aquest article. Amb tot, lluny de tancar l'etapa de reflexió i autoconeixement amb aquesta publicació, la SCATERM es proposa seguir donant recorregut al fruit del treball participatiu en unes futures jornades de la Societat, amb la premissa de donar continuïtat a les reflexions i fer-les dialogar amb la situació actual de les persones i entitats que avui dia duen a terme tasques terminològiques en llengua catalana. La proposta per a una futura XXII Jornada és començar a embastar un espai que reconegui la tasca dels agents que mantenen viva la terminologia a casa nostra i que poden aplicar la llarga llista de propostes de millora sorgides de la reflexió comunitària per fer front a l'encara més llarga llista d'amenaques, reptes i oportunitats que encara la societat catalana pel que fa a societat, llengua i terminologia. ✨

El refrany

Educació i ciència són la millor herència